

2005. október-november

"Segítőkéz" Lelkisegély Telefonszolgálat, Debrecen

Tartalom:

Bevezetés
Rövid hírek, információk
Programjaink
Kínai tanmesék
Film
Könyvajánlat

Bevezetés

Kedves Ügyelőtársak!

Eltelt két hónap *Infó* nélkül. Ahogy hazatértünk szép kirándulásunkból, Sátoraljaújhelyről, máris megbolydult minden körülöttünk. Hirtelen kaptuk a lehetőséget, költözik a szolgálat. Október hónap így a költözéssel telt. Sok kétséggel kezdtünk neki a költözködésnek, de úgy érzem, mára minden megoldódott, s az eleinte zsúfolt egyszobás elhelyezés hamar csak átmeneti megoldássá vált, hiszen most már két szép és tágas szobát bitorlunk. Remélem, mindenki megszokta már az új helyet, s kényelmesebben végezhetjük a munkánkat. Abban is bízom, hogy az új „háziakkal” jó lesz a kapcsolatunk, sikerül beilleszkednünk, elfogadtatni magunkat velük. Köszönjük a Szolgálatvezetőknek, hogy kitartóan „lobbizott” a jobb elhelyezésünk ügyében, s Bedő Zoltánnak, a VESZ orvosigazgatójának is, hogy segítette az ügyünket.

És még nem is értünk a végére a változásoknak, hiszen november 28-án már új helyen fogjuk tartani a stábot, s karácsonyig szép új bútorokat kapunk a régiek helyett (beépített szekrényt, íróasztalt).

Jó ügyeleteket!

Debrecen, 2005. november 22.

Rénes László

Október-november

Rövid hírek, információk

- **Az Észak-alföldi Szociálpolitikai Tanács** terveket véleményez, vizsgálja a jogszabályok érvényesülését, ill. a régió szociális és gyermekvédelmi ellátórendszerének működését, megvitatja az aktuális kérdéseket, javaslatot tesz kutatási és fejlesztési programokra, figyelemmel kíséri a megvalósítást. Nagyjából ezek a főbb pontok, feladatok, amelyek érdekében az erre vonatkozó kormányrendelet értelmében mind a hét régióban megalakul a testület, valamint egy országos grémium. Az elképzelések szerint a tanácsban párbeszéd valósulhat meg, javulhat a szolgáltatásszervezés, az ellátások színvonala, hatékonyabb lehet a szakmai egyeztetés, és segítheti a partneri viszony kialakítását a szociális szféra szereplői között.
- ◆ **Álláskeresési megállapodást** kell kötnie minden munkanélkülinek az adott munkaügyi kirendeltséggel a foglalkoztatási törvény november 1-jétől hatósos módosítása szerint. Az álláskeresési megállapodásban szerepelnie kell majd annak, hogy a munkanélküli – akit ezentúl álláskeresőnek neveznek – milyen módon tartja a kapcsolatot a kirendeltséggel, mit kíván tenni mielőbbi elhelyezkedése érdekében, ennek időpontjára milyen célt tűz ki maga elé, s milyen jellemzőket jelöl meg az általa keresett munkahelyre. Nemcsak a munkanélküli elnevezés változik álláskeresőre, a juttatások is álláskeresési járadék, ill. álláskeresési segély elnevezéseket kapták, ami kifejezi, hogy az veheti igénybe a járadékot, aki aktívan, tevőlegesen maga is részt vesz az álláskeresésben.
A járadék első szakaszában (max. 3 hónap) nem lehet kevesebb a minimálbér 60%-ánál, felső határa a minimálbér 120%-a. A járadékos idő további részében viszont már egységesen csak a minimálbér 60%-a a járadék, ezzel is ösztönözve a mielőbbi elhelyezkedést. A járadékos idő legfeljebb háromnegyed év.
Azok, akik nem rendelkeznek az álláskeresési járadékhoz négy év alatt teljesített legalább egyéves munkaviszonnal, csak legalább 200 nappal, azok a minimálbér 40%-át jelentő álláskeresési segélyt vehetik igénybe.
- **November végén** vagy december elején indul Magyarországon az első élelmiszerbank. A nonprofit szervezet célja a gazdaságban levő felesleges élelmiszer-mennyiség összegyűjtése és továbbítása karitatív szervezetek részére. Az élelmiszerbankot 13 magánszemély hozta létre, s 50-100 önkéntes segítségével olyan termékeket gyűjtenek majd, amelyek a minőségmegőrzési határidő lejárta előtt állnak, esztétikailag hibásak vagy félrecsomagoltak. Mezőgazdasági szervezetektől, gyártól, élelmiszerláncoktól és magánszemélyektől is összegyűjtik majd az élelmiszert, amit továbbítanak a családokat, a hajléktalanokat és a szegényeket segítő szervezeteknek.

A hónap szlogenje:

Önkéntesként dolgozni olyan jog, amely kötelezettségekkel jár együtt!

Programjaink

Dátum	Nap	Időpont	Megnevezés
NOVEMBER			
Nov. 7.	Hétfő	18 ⁰⁰ – 21 ⁰⁰	Filmvetítés
Nov. 17.	Csütörtök	17 ⁰⁰ – 19 ⁴⁵ <i>szünet 18¹⁵ – 18³⁰</i>	Szupervízió
		16 ⁰⁰ – 17 ⁰⁰	Egyéni szupervízió
Nov. 28.	Hétfő	18 ⁰⁰ – 21 ⁰⁰	Esetkonzultáció <i>(Már az új helyen!)</i>
DECEMBER			
Dec. 10.	Szombat	15 ⁰⁰ – 17 ⁴⁵ <i>szünet 16¹⁵ – 16³⁰</i>	Szupervízió
		14 ⁰⁰ – 15 ⁰⁰	Egyéni szupervízió
		<i>szünet 17⁴⁵ – 18⁰⁰</i> 18 ⁰⁰ – 21 ⁰⁰	KARÁCSONYI SZERETETVENDÉGSÉG
Dec. 19.	Hétfő	18 ⁰⁰ – 21 ⁰⁰	Esetkonzultáció

Klasszikus kínai tanmesék 4.¹

A DÁMAJÁTÉK TANULÁSA

Dámát játszani kisebbfajta művészet, ahhoz, hogy jól megtanuld, nagyon oda kell figyelni. Quinek, az ország legjobb dájajátékosának volt két tanítványa. Egyik semmi másra nem figyelt, csak Qui magyarázataira, míg a másik – bár figyelt arra is, amit a mester tanított –, egyre csak az elhúzó vadlibákat nézte, és hajtotta a vágy, hogy íját megfeszítve lelője őket. Nem is ért el olyan eredményeket, mint a társa, s ennek nem az volt az oka, hogy kevesebb esze lett volna.

*Mencius**

A CSIRKETOLVAJ

Egy ember minden nap lopott a szomszédjaitól egy-egy csirkét.

– A lopás helytelen dolog – mondta neki valaki.

– Le fogok szokni róla – ígérte a csirketolvaj. – Ezentúl havonta csak egy csirkét lopok el, a jövő évtől kezdődően pedig egyet sem.

Most, hogy már tudja, lopni helytelen, azonnal fel kellene hagynia a lopással. Miért kell ehhez a jövő évig várnia?

Mencius

MI A KÜLÖNBSÉG ÖTVEN LI ÉS SZÁZ LI KÖZÖTT?

– Minden tőlem telhetőt megtettem a tartományért – mondta Hui Liang herceg Menciusnak. – Amikor a folyó nyugati partján elfogyott a termés, áttelepítettem az embereket a keleti partra, vagy hozattam gabonát onnan, hogy segítsék rajtuk. Ha a keleti parton volt kevés a termés, akkor fordítva jártam el. Ha elnézem más tartományok kormányzóit, meg kell állapítanom, egyik se tesz annyit a népéért, mint én. Ennek ellenére az ő tartományaikban nem csökken a népesség, az enyémben meg nem gyarapodik. Meg tudnád magyarázni, miért?

– Felsőged szereti a csatákat, engedje meg, hogy harctéri példát mondjak. Ha megszólalnak a dobok, a csapatok támadásba lendülnek. A vesztes fél visszavonul. Mondjuk az egyik harcos hátrál száz lit, a másik csak ötvenet. Jogában áll-e annak, aki csak ötven lit hátrált, kinevetni a másikat, hogy az jobban megfutamodott?

– Természetesen nem – felelte a herceg. – Mindketten ugyanúgy megfutamodtak.

– Ha felsőged megértette a példázatot, akkor nem azt tartja fontosnak, hogy tartományának népessége nagyobb legyen, mint a szomszéd tartományoké.

Mencius

¹ A fordítás a Foreign Languages Press, Beijing, China, 1981-ben kiadott Chinese Ancient Fables c. angol nyelvű kötete alapján készült. Magyar fordítás © Striker Judit, 1991. A fordítást az eredetivel egybevetette Baron Péter

*

Mencius (Meng Ke) i. e. 372-289. Műveit tanítványai gyűjtötték össze.

HOGYAN SEGÍTETTE VALAKI A HAJTÁSOK NÖVEKEDÉSÉT?

Egy Song tartománybeli férfi úgy vélte, hogy az ő földjén lassan növekednek a hajtások, ezért félig kihúzkodta valamennyit a földből, majd hazament.

– Ma aztán jól elfáradtam – mondta a családjának. – Segítettem a hajtásoknak, hogy gyorsabban nőjenek.

A fia kirohant a földjükre. Csak egy pillantást kellett vetnie az ültetvényre, látta, oda az egész. A legtöbb ember azt szeretné, ha a fiatal hajtások gyorsabban nőnének. Némelyek úgy vélik, hiábavaló minden erőlködés, ezért még a gazt se gyomlálják ki közülük, mások meg azzal akarják gyorsítani a sarjak növekedését, hogy kirángatják őket a földből. Az utóbbi a semmittevésnél is haszontalanabb.

Mencius

AKI FÉLT A SZELLEMEKTŐL

Juan Zhu Liangnak nemcsak az esze forgott nehezen, de a bátorsága is hamar inába szállt.

Egy holdfényes éjszakán az úton sétálva megpillantotta maga előtt saját árnyékát “Ez valami szellem, aki itt lapul a sötétben” – gondolta. Felpillantott, és hajszálat látott elszállni a szeme előtt.

“Ó! Most meg felállt!” – gondolta. Annyira megijedt, hogy sarkon fordult egyre gyorsabb léptekkel indult visszafelé, végül rohant már.

Amint a házához ért, holtan esett össze.

*Xun Zi**

AZ ORVOS ÉS A BETEG

Ju doktor nagy hírnévnek örvendett Qin tartományban. Kioperálta Xuanwang császár testéből a daganatot, meggyógyította Hui-wang császár aranyerét.

Egy bizonyos Zhang urat állandóan hátfájás gyötört, felkereste az orvost. – Nem bírom már a fájdalmakat. Tégy velem, amit akarsz, csak szabadíts meg tőlük – mondta.

Az orvos szabad kezet kapott, és haladéktalanul nekiállt a beteg kúrálásának. Kétségtelen, hogy Ju doktor ismerte az orvostudomány minden csínját-bínját, ám az a körülmény, hogy Zhang fenntartás nélkül rábízta magát, legalább annyira hozzájárult a gyors felgyógyulásához, mint a doktor tudása.

*Shi Zi**

AZ EMBER, AKIT A KÚTBAN TALÁLTAK

Song tartományban a Ding családnak hosszú ideig nem volt saját kútja. A család egy tagja nap nap után azzal töltötte idejét, hogy jókora távolságból hordta haza a vizet.

Meg akartak szabadulni a fáradságos vízfordástól, kutat ástak a telkükön. Amikor elkészültek a kúttal, boldogan lelkendeztek:

– Megástuk a kutat, és eggyel többen lettünk a családban!

A szomszédjuk meghallotta, mit mondtak, elmesélte a másik szomszédnak, az meg a harmadiknak, s végül az elbeszélésből az kerekedett ki, hogy amikor a Ding család kutat ástott,

* Xuan Kuangtól származik, i. e. IV-III. században élt

* Shi Jiaótól, élt i. e. IV. vagy III. században

embert találtak a kútban.

Song tartomány hercegéhez is eljutott a hír, elküldetett Dingért, hogy a családja avassa be őt is a kútban talált ember rejtélyébe.

– A kút megásásával alázatos szolgád családja megtakarította, hogy a család egy tagja állandó vízhordásra kényszerüljön – magyarázta Ding a hercegnek –, szó sincs róla, hogy valóságban embert találtunk volna a kútban.

*Zi Hua Zi**

AZ OMLADOZÓ FAL

Song tartományban hatalmas felhőszakadás után omladozni kezdett az egyik gazdag ember házának a fala.

– Ha nem javíttatod ki a falat – figyelmeztette a gazdagot a fia –, szabad utat engedsz a tolvajoknak!

A gazdagot az öreg szomszédja is ugyanerre figyelmeztette.

Még azon az éjszakán jó csomó pénzt elloptak a gazdag embertől. A gazdag megállapította, hogy a fia nagyon okos, és szinte bizonyos volt benne, hogy az öreg szomszédja lopta meg.

Han Fei Zi

* Korábban Chen Ben (i. e. IV-III. század) művének tartották, újabb kutatások szerint XII. v. XIII. századi ismeretlen szerző munkája.

Film

November 7-én közösen filmet néztünk:

Amélie csodálatos élete (Le fabuleux destin d'Amélie Poulin)
francia film, 2001. Rendezte: Jean-Pierre Jeunet

Amélie csodálatos élete a rendkívüli vizuális fantáziával megáldott Jean-Pierre Jeunet rendező remeke (korábbi filmjei: Delicatessen, Az elveszett gyermekek városa). Hollywoodban készített sci-fi je, az Alien4 - Feltámad a halál után visszatért Franciaországba, sőt egyenesen a párizsi utcákra, hisz az Amélie korábbi műveitől eltérően már nem stúdiódíszletek között készült, hanem egy létező városrész, a Montmarte atmoszféráját igyekezett megragadni a valós helyszíneken.

Amélie a legendás művésznegyed egyik kávéházában dolgozik pincérnőként. Lakásában véletlenül rábukkan egy korábban ott lakott kisfiú kincsesdobozára, amelyet hosszas nyomozás után visszajuttat a már korosodó tulajdonosának. Látva, hogy tette milyen csodálatos fordulatot hoz a férfi életében, rájön, hogy képes boldogabbá tenni mások életét, és játékos trükkjeivel apránként a környék őrangyalává változik.

A címszerepet játszó Audrey Tautou elbűvölő játéka, a sziporkázó és túlbujánzó képi ötletek és a gyönyörű, fülbemászó kísérőzene teszik a szív mélyéig hatóvá a szárnyaló fantáziával megírt történetet, hogy a néző lelkesedésében maga is elhiggye, képes boldogabbá tenni másokat. És ezzel már a saját élete is boldogabbá vált.

Debreceni/Nyíregyházi Est; 2002/4.

Az Amélie csodálatos élete tényleg egy csodálatos film. Lenyűgöző Jeunet játékossága, s az, hogy egy ilyen filmben milyen nagyszerűen képesek a színészek is játszani.

Végig a filmben a játékosság mellett gyönyörű, a költői metaforákhoz hasonló, roppant finom jelzések, megjelenítések, amelyek a megértést és a befogadást is nagyban elősegítik.

Már az egész, ahogy indítja Amélie életét: a szeretetéttség/hiány kihat az egész életére, hiszen az apa betegségnek diagnosztizálja azt, aminek természetesnek kellene, hogy legyen. Ennél szebben, a léleknek és a tudatnak is érthetőbben nem lehet megértetni, hogy mennyi múlik a szülő-gyerek kapcsolaton. Ha Amélie-nek nem ilyen lett volna a gyerekkora, akkor nem indította volna meg egy régen volt kisfiú kincsei, nem érezte volna azt, hogy ezeket a 40 évvel ezelőtti kincseket vissza kell juttatni a gazdájának, mert lehet, hogy ez nagyon fontos lesz számára. És ahogy ezen munkálkodik, ekkor kezd felfigyelni mások magányosságára és szeretetéttségére: a régen elhagyott házmesternő szerelmi bánatára, a trafikosnő hypochonderségbe bújt magányára, az elhagyott férfi paranoiáig fajuló féltékenységére. Felismeri a félhülye zöldséges kifutó fiúban az érzékeny embert, s azt is, hogy a fiút a főnöke csak azért tartja, hogy különbnek érezhesse magát nála. Egyébként itt jegyzem meg, hogy szerintem a zöldséges gonoszságára nem gonoszságból csinálja a cselvetéseit, tehát nem bosszúizú dolgokról van szó, hanem a magabiztosságát töri meg, azt a magabiztosságot, ami

minden percben pofozná a kifutó fiút. Amélie apja gyászában olyan gyöngéden babusgat egy kertitörpét, ahogy sohasem tette ezt meg a neurotikus feleségével és a szeretetre éhes lányával. Amélie elveszi tőle a kertitörpét, ami megint gonoszságnak tűnik, de ezzel "gyógyítja" ki apját a rigid, leragadt gyászból.

És mindezeket micsoda fergeteges humorral adja elő a film (pl. a kertitörpe "turistáskodása" valami eszméletlen ötlet, fantasztikus geg!).

Az "Üvegember"-rel a kapcsolata is nagyon szépen megformált a filmben: a hiányzó szülő-gyermek kapcsolat bontakozik itt ki, s a festmény ad lehetőséget, hogy ne konkretizálják, de minden szó mégis a helyén legyen. Egymást próbálják formálni. Sok a közös vonás bennük, ezért virágnyelven is értik egymást. Dialógusaik is olyan szál a filmben, amire érdemes odafigyelni.

Jeunet a filmben nem mond a világról és az emberekről ítéletet (nincs konkrét jó és rossz), de nem is takar el vagy hanyagol el a valóságból semmit. Szépen aládolgozik a fiúnak a jellemébe az a környezet, amiben él: ótvaros pornó "multiplex" eladója, s e mellett még a vidámpark szellemkastélyában halálnak maszkírozva szolgálja ki az emberek perverzítését. Ebben a közegben tudja megtartani a tisztaságát és az abból adódó másságát. Mert másabb, mint a többi ember ("megszállott", mint Amélie és az Üvegember). Ugyanúgy, mint Amélie, ő is keres valamit, az embereket akarja megérteni, először a lányyomaikból, majd azokból a fotókból, amelyeket összetépvé eldobnak, mert úgy érzik, nem jól sikerültek (milyen gyönyörű és finom: lányyomok és összetépett fotók, a versek talán, amelyek tudnak ilyen finomságokkal a lélek-keresésről szólni). És az egymásra találásukban is mennyi báj és ötlet van. Olyan ártatlan film, hogy még a nagy titok, a fotóautomaták "fantomja" is olyan mellékszál, mintha egy ifjúsági film gyermeksége lenne (pl. Emil és a detektívek, Utánam srácok, Keménykalap és krumpliorr stb.).

Hát ebben a filmben aztán valóban nincs semmi deviancia! Minden kockája játék, humor és humánus. A film játékosságára jellemző a kezdés és a befejezés, ahogy az életből apró kis jelentéktelen dolgokat mutat meg, ezzel is talán azt sugallva, hogy az élet tele van csodákkal, csak hogy a csodák nem kívülről jönnek, hanem bennünk van, csak rajtunk múlik, hogyan látjuk, meglátjuk-e a világban (bármiben) a csodákat.

Annyi minden van ebben a filmben. Az is csodálatos, ahogy egy párhuzamot állít fel: Amélie arra a hírre kapja fel a fejét, hogy városában világra szóló tragédia történt: Diane balesete. Ettől a mozdulattól ejt el valamit, ami elvezeti a régen volt kisfiú titkaihoz. Ekkor változik meg az élete, hiszen ettől kezdve kezd érdekelné mások sorsa. És még egész Párizs hetekig a világhírű Diane tragikus sorsáról beszél, addig ő felfedezi a kisemberek ("kissé" tragikus) sorsát. Ez is egy olyan dimenziója filmnek, ami attól szép, hogy nem harsány.

Megint megerősítette bennem ez a film, hogy az igazán nagy művek olykor nem tűnnek grandiózusnak, sokszor pl. talán csak roppant viccesek a legtöbb embernek. De rétegei vannak, s finom szálakkal összeszőtt az egész történet, mégis minél inkább bogozgatod ezeket a finom szálakat, annál inkább rájössz, hogy minden a helyén van, pedig elsőre nem is gondolnád, hogy ennyi réteget találsz.

Rénes László

Könyvajánlat

Melissa P.: Minden este 100-szor kefével (A szicíliai Lolita naplója)

Athenaeum 2000, Bp., 2004.

Elolvastam Melissa P. naplóját, és most nyakig ülök a slamasztikában, vagy erotikában vagy pornográfiában, vagy miben, az idegen szavakat mindig keverem. Semmi különös pedig, egy szenvedélyektől fűtött, ösztöneitől vezérelt szicíliai bakfisnak nem csak a délövi éghajlat hevíti vérét, de mert a sulis unalmas, a templom meg messze van, ezért maga szervezte kószolókön talál rá a testi szerelem ízére, 14-15 évesen, akárcsak nálunk a lányok, akik szintén írogatnak erről egy nagy kockásfüzetbe, csak ők aztán leragasztják az inkriminált lapokat az aggódó, ám a „diszkó után a barátnőmnél alszom” kezdetű meséknek hitelt adó szülők vizsla tekintete elől.

Melissa azonban nagy babérokra vágyik: több kiadónak is elküldi vallomását, e-mailben persze, hiszen a modern kor gyermeke ő: internetes ismerkedés, chat-szex, telefonszex, füledt SMS-ek és a divatos lesbikus kitérő sem maradhat el. A lányka az iskolában gyengécske előmenetelű, robogózik vagy maszturbál leketanulás helyett. Kétségtelenül élvezetes választás, csak hogy forró ölü delikvensünk így végképp lemarad olyan előképek átnyalazásától, mint a Lady Chatterly szeretője című Lawrence-regény vagy Pauline Réage klasszikusa, az O története, hogy hasonló inspirációktól vezérelt, de írni is tudó kor- és nemtársaitól (Patricia Highsmith, Catherine Millet, Mátéffy Éva) ne beszéljünk. Széles pedig a skála, Alina Reyes, Josefina Mutzenbacher mögött halovány, Melissától messze ágaskodik Bolgár György Vágya. De hogy az Iréne puncija (az ugyancsak újlatin nyelven író Louis Aragon tollából) sincs meg a szicíliai szülőfalu, Acicastello könyvtárában?

A holland Arnon Grunberg Uborkaszexonja is példa arra, jobb hozzáállással mi hozható ki a műfajból. Ahogy, másik példának okáért, Szecsődy Péter Örömlányát a szociográfia és a napló ismerete, a mély gondolkodás igénye és ezek egysége megkülönbözteti a felületes, sikervadász lektürtől, Panarello kisasszony (mert nagykorú lett időközben a kislány) irományát mindezen ismérvek hiánya jellemzi, méghozzá markánsan. Talán, ha az „író” nem a matematikatanárához jár vibráló korrepetálásokra, hanem – nyelvet nem merek mondani – az irodalom oktatójához...

„A napló formájában megírt, mindössze 146 oldalas regény teljesen felforgatta az olasz irodalom életét – írja egy lap. – A nyílt kitérő hatására a konzervatív Olaszországban földrengéshez volt fogható.” Hát... ennyire azért ne tévesszük már össze a cunamit a cumival! Nem tudom, a fordító (Éliás Zsófia) mennyire élvezte a dolgot, mindenesetre ő talán meg tudná mondani, hogy a férfiak micsodáját – a magyarításban legalábbis – szókimondóan a szájára és szájába vevő szerző valóban olyan visszafogottá válik-e, mint egy orvosi zárójelentés, amikor naplójában rögzítendőnek véli a sokatmondó tény, jelesül: „éreztem a hideg szél érintését a meztelen nemi szervemen”. Ha Melissa az olasz eredetiben is olyan szemérmes, hogy Titoknak nevezi boldog-boldogtalan előtt felfedett, s olykor közpredára bocsátott testrészét, most már tudjuk: nyílt titokról van szó.

Juhani Nagy jános²

² KönyvHét IX. évf. 11-12. szám

**Morvai Krisztina – Simek Kitti: Kitti
Rettegés és erőszak – otthon**
Rejtjel Kiadó, Bp. 2005.

Néhány évvel ezelőtt egy kislányról harsogott a sajtó: nevelőapját éjszaka álmában lőtte le. Nincs talán az országban olyan, aki ne hallott volna erről a tragikus esetről. A vigéc sajtómédia lecsapott az ügyre, számára sikeresen kifacsarta a lehető legtöbb példányszámra, nézőszámra tupírozott esetet. A nagy porkavarás után a kislány és édesanyja ottmaradt a szégyenben és a tanácstalanságban, a tragédia számukra nem ért véget, csak folytatódott...

Ha volt valami hozadéka annak, hogy a kamerák ösztüzébe került ez a kislány, akkor az az, hogy az érdeklődés középpontjába került a családon belüli erőszak. A közvélemény és a szociális szféra egyaránt sürgetni kezdte az eddigi tehetetlenség helyett a hatékonyabb gyakorlatot (a politika nem kerülhette meg).

A családi titkolt szégyen nem magánügy, hanem komoly bűncselekmény. Az erőszakra nem hathatós megoldás a jogi hercehurca, az akta ide-odatologatás, hanem azonnali szakmai segítséget kell nyújtani. Bizony, sokszor ki kell ezeket mondani, hogy mindenkinek egyértelművé váljon, még akkor is, ha egyesek szerint a vízcsapból is a családon belüli erőszak témája folyt. És talán érthetőbbé válik a probléma súlya, ha jobban megismerjük a háttérét is. Ezt a célt szolgálja ez a könyv is.

A könyv tulajdonképpen egy hosszabb interjú Kittivel, aki elmondja az életét, a család mindenkori helyzetét, a tragikus eseményhez vezető utat. Már az első oldalakon szimpatikussá válik ez a most 16 éves kislány, aki finoman szólva koravén, ugyanis hihetetlenül bölcsen látja élete eddigi történéseit. Az abúzusról, a terrorról, az áldozattá válásról tud úgy beszélni, hogy nem megy bele a részletekbe, de mégis őszinte, mégis át tudjuk érezni a fájdalmait, a tehetetlenségét. Mindemellett az olvasóban kavargó valami felháborodásszerű, hogyan történhetnek meg ilyen rémségek, éveken keresztül és büntetlenül...

Az áldozat higgadtan, objektíven próbál beszélni a történekről, a tényeket szépen különválasztja a saját belsőélményeitől. Mintha ez bosszantaná az interjú készítőjét, s belebelekotnyeleskedik, s a szakember kezd nagyon szubjektív elemeket behozni, olykor érződik e miatt az elfogultsága. Ami duplán baj, mert a szakember köntösében még inkább etikailag kifogásolható ez a magatartás, hiszen ezzel befolyásolhatja a négy szemközt megnyíló interjúalanyt, de az olvasót is. Persze akkor sem lenne ez szerencsés, ha újságíróként nyúl a témához, de lehet, hogy Morvai Krisztina egyszerűen csak nem ismeri az interjúkészítés szabályait, s valami sajátos műfajt akart bevezetni. Jobb lett volna, ha előbb konzultál egy lektorral. Egyébként ez a mai könyvkiadás amúgy is neuralgikus pontja, spórolásból egyszerűen elfelejtették a lektor „munkakörét”, össze is tévesztik a korrektorral (aki nagyon hasznos tevékenységet folytat, bár ügybuzgóságából az általa nem ismert szakmai nyelvezetet átszabhatja úgy, hogy lektor legyen a talpán, aki ráismer az eredeti gondolatokra).

De visszatérve Morvai Krisztina szövegéhez: a szakmailag tényleg hasznos információi, meglátásai fontosak, kellenek a könyvbe, de nem a beszélgetésbe becsempészve, hanem akár egy-egy fejezet zárásaként, vagy az interjút záró tanulmányként. Így valószínűleg átgondoltabb lett volna, kevésbé a szubjektivitás pongyolaságába merülő.

Nagyon jónak tartom a függelékot, amiben megtalálhatjuk a családon belüli erőszak áldozatait segítő szolgáltatásokat, 1995-2003 közötti időszakból statisztikákat, törvényeket, országgyűlési határozatot, és a rendőrség módszertani útmutatóját.

Rénes László

Vlagyimir Viszockij: Farkasösvényen
Szerkesztette Viczai Péter
 ÚMK, Bp. 2005.

Vlagyimir Viszockij, a brezsnyevi korszak művész-fenegyereke, a Jurij Ljubimov nevével fémjelzett moszkvai Taganka Színház vezető színésze 42 és fél évet élt. Mindkét végén égette élete gyertyáját, s talán négyszeresen is – költőként, színészként, énekesként, magánemberként. Egyedi énekstílusa és nem szokványos színészi tehetsége egy tehetségtől féltő világban bontakozott, melyben az üldözött értelmiségi mártíriumát viselte. Ugyanakkor milliók rajongtak érte, és sokan példaképüknek tekintették a karizmatikus személyiségű, legendás művészt. Egyszerre volt tiltott magnófelvételeken terjesztett szabadsághős, valamint látványos sikerű színházi előadások és tévéfilm-sorozatok sztárja. A hatvanas-hetvenes években személye fogalommá vált nemcsak Moszkvában, hanem az egykori szocialista országok értelmiségi körei, máskéntgondolkodói között is. A gyakran gitáros Hamletként emlegetett „össznépi Vologya” ma is aktuális költészete mára bevonult a klasszikusok közé. Napjainkban már a világ számos országában ismerik verseit, dalait. 25 éve, 1980-ban halt meg.

Ma már elképzelni is lehetetlen, hogyan terjedtek a dalai. Többen állítják, hogy még életében, egy-két évtized alatt többszázezer, akár milliós nagyságrendű, hihetetlen rossz magnószalag és kazetta másolatok keringtek. Hazájában ezek a magnófelvételek tiltottak voltak, hiszen ezeken a felvételeken olyan dalok is elhangozhattak, amiket koncertjein nem mindig játszhatott. A piacgazdaság erre azt mondaná, hogy mekkora nagy üzleti lehetőséget hagytak ki. Na, de nemcsak hazájában, hanem a környező szocialista országokban is nagy kultusza volt a dalainak, főként Lengyelországban, de Magyarországon is.

Viszockij először Magyarországon 1974-ben járt egy filmforgatáson, majd 1976-ban a Taganka Színházzal. A társulat érkezése előtt nem sokkal halt meg Latinovits Zoltán. A magyar közönséget megbabonázta Viszockij játéka. Ezután sokan úgy nevezeték: „az orosz Latinovits”. Valóban, lehetett bennük sok közös vonás. A színtársulat 3 darabot hozott magával, több mint kéthetes turnéjuk során Budapesten kívül Debrecenben is felléptek. A három darabból a legnagyobb hatása a Hamletnek volt. Viszockij Hamletje a nemzetközi színháztörténet szerint is mérföldkőnek számított, hiszen 4-5 korszakos jelentőségű Hamlet alakítást szokás említeni, köztük Viszockijét.

Mészáros Márta filmrendezőnek közismertek az orosz családi-művészi kapcsolódásai. Ő Viszockijjal is baráti viszonyban volt, de mindössze egy filmjében játszott, de ez arról nevezetes, hogy ebben a filmben Viszockij francia feleségével, Marina Vladyval játszhatott együtt. Ez a házasság amúgy nagyon különös sorsú volt, hiszen egy francia világsztár feleség és egy szovjet állampolgár férj, akinek mozgása eléggé korlátozva van, nem is élhettek szokványos párkapcsolatban.

Debreceni vonatkozás még az is, hogy hazánkban az elsők között volt a Hangfogó és a Csokonai Színház színészei 1988-ban, akik Viszockij-emlékműsört készítettek. Azóta sok ilyen próbálkozás volt, monodráma, előadóest stb., amikből legismertebb Hobo műsora, s ezt 1998 óta folyamatosan műsoron tartja.

Egyre több Viszockij verset fordítanak le magyarra, ez a kötet újabb 65 fordítást tartalmaz. A legendás zseni után, ha színházi játéka alig, de a versei és most már CD-ken a dalai fennmaradtak. Jellegzetes rekedtes hangja, temperamentumos éneke nemigen feledhető.

1985 óta a bolygók nemzetközi katalógusának 2374-es csillaga az ő nevét viseli. Csillag volt... lett.

Rénes László

Vlagyimir Viszockij

Narkósok

Regényt írni, meséket se vágyom,
Nem olvasok sci-fi műveket,
Narkósok közt döglök itt az ágyon,
S érzem, én is narkóssá leszek.

Háborús sebet gyógyít az ottan,
Biztonsági kúrát vesz amott...
Elég legyen, testvérek a drogban,
Felejtsétek el az anyagot!

Szörnyű döbbenet uralja lelkem,
Káosz dúl agyamban, rémszerű;
Ahol fekszem, itt a kórteremben
Pille járja, szipó és a tű.

Ez a lelkét narkózta halálra,
Az örök magányában rekedt;
Hagyjátok a morfint valahára,
Inkább apomorfint szedjétek!

Skizofrén a szomszédom a szélen –
Kit a nővér titokban szeret –,
Azt mondja: „Ha elfogyott a pénzem,
Szedek inkább Zimin-cseppeket.”

Narkó-foltos egyiknek a lelke,
Másiknak a szívét rágta szét;
Rólatok, fiúk, de jól lehetne
Írni – kár, hogy nem írok mesét.

1969

Erdélyi Z. János fordítása

infó VII. évfolyam, október-november havi információs kiadvány.

Lezárva: 2005. november 22-én, Debrecen.

"Segítőkéz" Lelkisegély Telefonszolgálat

© Rénes László ®